

**Ritter
Sport**

ROMY HEROLD

Ritter Sport

ÁLMOK CSOKOLÁDÉJA

Kossuth Kiadó

A fordítás alapja:
Romy Herold: *Ritter Sport. Ein Traum von Schokolade*

First published in 2025 by Blanvalet Verlag,
a division of Penguin Random House Verlagsgruppe GmbH,
München, Germany

Fordította
Várnai Péter

Szerkesztette
Böröczki Tamás

ISBN 978-963-636-803-6

Minden jog fenntartva

Copyright © Blanvalet Verlag 2025
Hungarian edition © Kossuth Kiadó 2026
Hungarian translation © Várnai Péter 2026
Cover artwork © Johannes Wiebel | punchdesign,
using images from stock.adobe.com
and Richard Jenkins Photography

Ez a könyv történelmi regény, amely a Ritter Sport cég történetén alapul, ugyanakkor a valós eseményeket és a szereplők alakját a szerzők oly módon jelenítették meg, illetve egészítették ki, hogy a tények és a fikció elválaszthatatlan művészi egységet alkossanak. A mű nem a Ritter Sport megbízásából készült, és kiváltképp nem áll a céggel semmiféle engedélyezési kapcsolatban. A cégnév szerepeltetése kizárólag megjelenítési, nem pedig marketing célból történik.

*Semmi sem értékesebb egy barátnál
– legfeljebb egy olyan barát, akinek van csokoládéja.*

CHARLES DICKENS

ELŐSZÓ

1888 MÁJUSA

Csokoládé! A kakaó enyhe fanyarsága tisztán érezhető volt a csodásan édes íz alatt. A csokoládédarabka harapáskor megroppant, majd krémesen szétolvadt a szájban.

– Ez nagyon-nagyon finom! – lelkendezett Clara Göttle lenyűgözötten.

A tízéves lányka kinyitotta a szemét, és a barátságosan mosolygó utazóra nézett, aki ebédelni tért be Clara szüleinek a vendéglőjébe. Miután ő kivitte a vendégnek az édesanya által a konyhán elkészített hagymás rostélyost, az beszélgetést kezdeményezett vele. A szakállas, jóságos tekintetű férfi harminc körül járhatott, és érkezésekor még be is mutatkozott Clarának, amit itt szinte senki nem tett meg. Hugo Gerstmann volt a neve, és csodás illat lengte körül, arcszeszé vagy finom szappané. Ez azonnal feltűnt a Göttle-gazdaságban, ahol sokszor trágyszag terjeng. Ilyen jó illatuk itt, Tomerdingenben csak vasárnaponként meg a nagyobb ünnepeken van az embereknek, amikor templomba mennek.

Gerstmann úr azt is elmondta magáról, hogy édességgyáros a távoli Lipcséből, és Clara ezt hallatlanul izgalmasnak találta.

A vendég mesélt neki az ottani *Café français*-ről, ahol immár ötven esztendeje cseveghetnek az emberek egy csésze forró csokoládé mellett. Ez egyébként Franciaországban, Olaszországban és Spanyolországban még régebben szokásba jött. Iható csokoládé – hogy az milyen finom lehet!

Hugo Gerstmann azért vetődött el Tomerdingenbe, mert úton van Blaubeurenbe, a legendás Blautopf karsztforráshoz. Annak a vize napsütésben harsány kékeszölden ragyog, Clara ezt tudta, mert egyszer elvitte oda kirándulni a kedvenc bácsikája, Franz. Gerstmann úr utazásában semmi szokatlan nem volt, a Göttle család Báránnyhoz címzett vendéglőjébe betérők közül sokan tartottak ugyanoda. Csokoládéval azonban még soha egyikük sem kínálta meg Clarát, aki életében először kóstolhatott ilyen finomságot. Később lesz majd mit mesélnie a testvéreinek!

– Ön egészen csodálatos dolgot gyárt, Gerstmann úr – mondta Clara rajongással a hangjában.

Odakintről a tehenek kolompjainak örökös kongása és időnkénti bőgésük mellett most halk égdörgést lehetett hallani. Az ablakon kinézve Clara látta, hogy sötét felhők vonulnak át fenyegetően az égbolton. Remélhetőleg nem ázik majd el az első idei zivatarban ez a barátságos vendég, gondolta a vendéglős lány.

– Köszönöm a kedves szavakat, Göttle kisasszony.

Clara kuncogással nyugtázta, hogy Gerstmann úr kisasszonynak nevezte. Láthatóan szeret viccelődni, és neki ez tetszett. A gyáros kortyolt egyet a söréből, amely a szinte már teljesen üres tányérja mellett állt a faasztalon. A közelgő vihar miatt egészen sötét lett a vendéglőben, ezért Clara meggyújtott

egy petróleumlámpát a vendégnek. Ebben a pillanatban azonban villám éles fénye világította meg a helyiséget, aztán szinte azonnal megdördült az ég, olyan ijesztő hanggal, mint ha egy fatörzs hasadt volna ketté.

– Hű, ez már nagyon közel van... – jegyezte meg a gyáros, ám elhallgatott, amikor kivágódott a bejárati ajtó.

A tornác felől két alak lépett be a vendéglőbe, akiket megvilágított egy újabb villámlás. Egyikük egészen kicsi volt, a másik valamivel magasabb. A petróleumlámpa fényében Clara egy vékony nőt és egy öt évesforma kislányt vett ki. Az elegáns, városias öltözetet viselő hölgy huszonöt év körül járhatott.

– Jó napot! – köszönt, miközben gyorsan körbenézett.

Érdeklődő pillantása Gerstmann úron állapodott meg, aki úgy mosolygott a fiatalasszonyra, ahogy Clara kistestvérei szoktak egy új játékra.

– Önnek is jó napot!

– Adjonisten! – üdvözölte Clara is a vendéget, miközben a hölgy leült a csokoládégyároséval szomszédos asztalhoz.

Clara odament az újonnan érkezettekhez, és magában megállapította, hogy nekik még Gerstmann úrénál is jobb illatuk van: ibolya és vanília. Clara a kislányra mosolygott, aki a sötét fürtjeivel a legkisebb hűgára, Amalie-ra emlékeztette.

– Kint az a kutyus el fog ázni – mutatott a gyerek komoly arccal az ablakra.

– Ő a mi Bellónk – mondta Clara. A kölyökkutya az öreg házörzőjük, Fido egyik ivadéka volt. Valójában túlságosan játékos és barátságos ahhoz, hogy rossz szándékú emberekre

figyelmeztessen, nehogy megfutamítsa őket. – Az eső elől magától bemegy a házába – nyugtatta meg a kicsit, aztán az anyához fordult:

– Mit hozhatok?

– Van kakaójuk? – kérdezte a hölgy, miközben odakint megérkezett a felhőszakadás.

Clara megrázta a fejét.

– Az sajnos nincs – mondta –, de édesanyánk készített eperszőrpöt. Marcus, a legidősebb bátyám holnap lesz tizen-négy éves, és azt kért.

– Nem szeretnénk meginni a születésnap ajándékát – aggályoskodott az asszony, aki a férfi vendég szász kiejtésével ellentétben hesseni nyelvjárásban beszélt a németet.

Clara megint megrázta a fejét.

– Hatan vagyunk testvérek, a mamám ezért mindig nagyon-nagyon sok szőrpöt készít, hogy mindenkinek jusson.

– Ez esetben szívesen megkóstoljuk – felelte a hölgy.

A kislánya közben felállt, és az ajtó mellett álló ruhafogasnál úgy játszott egy esernyővel, amelyet egy hete egy vendég felejtett itt, mintha az egy lovag kardja lenne.

– A kakaó remek választás lett volna, nagyságos asszony – fordult a lipcsei férfi a szomszéd asztalnál ülő városi hölgyhöz, miközben Clara a pultnál egy nagy korsóból szőrpöt töltött két pohárba. – Csokoládégyárosként mindennap van veled dolgom. Hugo Gerstmann vagyok, és a szépséges Lipsceből a még szebb Blautopfhoz tartok.

– Örvendek. Gottliebie Veith – mutatkozott be az asszony is.

– Mi szél hozta önt és a fiatal hölgyet az Alb-hegységbe?

– Stuttgartiak vagyunk, és még ma el kell jutnunk Ulmba – válaszolta a fiatal nő –, de valami eltört a fogatunkon. A férjem a kovácsnál van, aki megjavítja. Az eső elől menekültünk ide a legkisebb gyermekemmel, mert az égbolt már akkor nagyon fenyegetően festett – mondta, aztán elnevette magát.
– Mindennap kakaóval foglalkozni, az csodás lehet.

Clara közben Veith asszony asztalára tett két pohár eperszörpöt.

– Goethe egyszer azt mondta, hogy egy csésze ivócsokoládé elég erőt ad egy egész napos utazáshoz – felelte Gerstmann mosolyogva. – Nagy költőnk igazi ínyenc lehetett.

A fiatal hölgy elmosolyodott, és kortyolt egyet a szörpből. Goethéről Clarának már mesélt Franz bácsikája, akitől ő sokkal többet tanult, mint az iskolában. Ott csak olvasást, írást, számolást tanítottak, és a lányoknak kézimunkázást. Clarának és a testvéreinek azonban sokszor hiányozniuk kellett az iskolából, mert a földön, az istállóban vagy a vendéglőben volt szükség a segítségükre. Hogy mind a nyolcan mindennap jóllakjanak, fontosabb volt, mint az egyszeregy.

Clara hallotta, hogy megint nyílik a tornác felőli ajtó. A zivatar és a zuhogó eső valószínűleg bekergette a mezei munkából az édesapját vagy az idősebb testvéreit a ház védelmébe. Clara elvette a kiürült tányért és az evőeszközöket Gerstmann úr elől, aki szóval tartotta a csinos Veith asszonyt. Láthatóan nagyon rokonszenvesnek találta.

– A forró csokoládé hatására vonatkozó tanácsot Goethe állítólag Alexander von Humboldtól kapta. A híres természettudós maga egyszer azt mondta, hogy sehol másutt a termé-

szetben nincs annyi értékes tápanyag olyan kis helyen felhalmozva, mint a kakaóbabszemekben.

– A forró csokoládé valóban csodásan élénkít – helyeselt a csinos Gottliebie.

– Valahányszor Goethe utazást tett, levélben arra kérte a feleségét, hogy küldjön neki a kedvenc csokoládéfajtájából. A finomság az édességgyártó Jean George Riquet-től származott, aki elődöm volt a cégünknel.

Clara látta Gerstmann úron, hogy erre a tényre roppant büszke. Ő közben elkezdte elmosogatni a tányért és az evőeszközöket.

– Riquet-vel a költőfejedelem élénk levelezést folytatott a csokoládé egészségre gyakorolt jótékony hatásáról. Tudja, hogy hosszú ideig csak gyógyszertárakban árulták?

Clara ezt meglepve hallotta. Sokszor elkísérte Franz bácsikáját a tizenkét kilométerre fekvő Ulmba az Oroszlán gyógyszertárba, de ott csak keserű orvosságok voltak. Az édesanyja fivére orvos, és sok patikust ismer, de csokoládét soha nem hozott tőlük Franz bácsi.

– Igen, erről már hallottam. Régebben erősítőszernek tartották – válaszolta Gottliebie. – Az édesanyám mesélte, hogy eleinte nagyon drága is volt, ezért csak nemesek és tehető polgárok engedhették meg maguknak ezt az ingyencsokoládét.

Nem csoda, hogy én eddig soha nem kaptam csokoládét, gondolta Clara, miközben Gerstmann bólintott.

– A kedves mamája jól mondta. A magas árat többek között a vámok és a kakaóra kirótt adók eredményezték. Azokat azonban a hatóságok időközben szerencsére a német ajkú országokban szinte mindenütt csökkentették vagy eltörölték.

Sokak számára ennek ellenére továbbra is túl drága a kakaó. A mi birodalmunkban mostanában a kölni Stollwerck fivérek aratnak zajos sikert. Hallott már a Dr. Michaelis-féle makkkakaójukról? – A férfi megvető hangszúllyal és utálkozó arc kifejezéssel mondta ki a nevet. – A dél-amerikai eredetinek nyomába sem ér.

– Kakaópótló makkból?

Gottliebie Veith ugyanolyan meglepettnek tűnt, mint Clara. Náluk a gazdaságban a disznókat etetik makkal!

– Igen, racahoutnak nevezik. Mi, csokoládégyárosok szerencsére tíz éve egyesületet alapítottunk Drezdában. Legfőképpen arra ügyelünk, hogy mi kerül a csokoládéba. Hihetetlen, hogy a céhen kívüliek mi mindent kevernek az úgynevezett kakaójukba: krétát, téglaport, sőt még gipszet is!

Clara megborzongott. Hogy tehetnek ilyen dolgokat ételbe?

– Ez undorító – mondta Gottliebie Veith. – Jó, hogy az olyan tisztességes gyárosok, mint maga, összetartanak. A csokoládé közkedvelt, úgyhogy bizonyára jól megy a cége, igaz? – kérdezte, és mélyen a férfi szemébe nézett, az pedig büszkén bólintott.

– Számunkra, német gyártók számára kifejezetten hasznos volt a Franciaországgal vívott háború. Utána a kiváló francia édességek egy időre eltűntek a piacról, és a rést mi tudtuk kitölteni. Ráadásul jóvátételi fizetséget is kaptunk, és annak köszönhetően nálunk felvirágzott a gazdaság. Emellett a német államok közötti kereskedelem is könnyebb lett. Nekünk, csokoládégyártóknak természetesen az is előnyös, hogy a cukrot többé nem kell drágán importálnunk.

A vegyész Franz Karl Achard szerencsére már 1801-ben feltalálta, hogyan lehet a répából cukrot kinyerni, mesélt tovább

Gerstmann. A kakaóbabot viszont természetesen továbbra is importálni kell.

– A kakaóbab az aztékoknál régen fizetőeszköz volt. Két-százért lehetett kapni egy pulykát.

Clarának ezen nevetnie kellett, és Veith asszony is elmosolyodott.

– A *Gartenlaube* folyóiratban olvastam, hogy a „csokoládé” szót is az aztékoknak köszönhetjük.

– Így van – erősítette meg az édességgyáros. – A *xócoc* szó keserűt jelent, az *atl* pedig vizet, vagyis a *xocóatl* jelentése „keserű víz”. A kakaóbab eredendően valóban keserű. A csokoládé csak cukor hozzáadásával lesz az az édesség, amelynek ma ismerjük.

A *víz* és *cukor* szavak Gottlieb szívébe juttatták a lányát.

– Sofie, idd meg végre a szörpöd... – kezdte, de hirtelen elhallgatott, és Clara követte a pillantását. A kislánynak nyoma sem volt a helyiségben. Veith asszony felkelt a székéről, és rémülten körbenézett.

– Sofie, Sofie, hol vagy?

Clara egyszeriben rádöbbsent, hogy az előbb, amikor kinyílt az ajtó, senki nem jött be, hanem a kislány surranhatott ki a házból. Odapillantott az álló ruhafogasra, és a gyanúja megerősödött. Az esernyőt nem látta ott.

– Azt hiszem, tudom, hol van Sofie. Kérem, várjon egy percet! – mondta.

Kisietett a tornácra, aztán az esővel nem törődve megerősült a házat. A kislány a hatalmas esernyő alatt a kutya ház előtt térdelt, és Bellót simogatta. Clara szívéből nagy kő esett le.

– Sofie, édesanyád aggódik érted. Amikor villámlik, veszélyes idekint. Ilyenkor Bello is bemegy a házába.

– De oda is beesik az eső, és az ernyővel jobb a kutyusnak
– indokolta meg a kicsi a szökést.

– Őt az nem zavarja. Gyere, menjünk vissza a házba!

– Bello is jöhet?

– Nem, azért haragudnának a szüleim. Azt mondják, a kutyának semmi keresnivalója a vendéglőben. De később majd hozatsz neki egy darabka kolbászt.

Sofie édesanyja a bejárati ajtóban várt, és megkönnyebbülten sóhajtott, amikor a két lány befordult a sarkon.

– Mondtam neked, hogy veszélyes kint lenni, amikor dörög és villámlik – dorgálta meg a lányát, miközben visszamentek a vendéglőbe. Aztán Clarához fordult:

– Honnan tudad, hol van Sofie?

– Láttam, hogy a fogasnál egy esernyővel játszott. Félt, hogy Bello megázik az esőben – válaszolta Clara. – Én soha nem téveszttem szem elől a kistestvéreimet. A szüleim tanítottak erre, mert másfél évvel a születésem előtt borzalmas szerencsétlenség történt itt. Néhány gyerek miatt, akikre senki nem vigyázott.

– Mi történt? – kérdezte Sofie édesanyja kíváncsian.

– 1876-ban pünkösdvasárnap három fiú gyufákkal játszott az Új utcában. Óriási tűz lett belőle. Egészen Hahnenweilerig minden porig égett. Majdnem ötven ház elpusztult.

– Az előbb én is láttam romokat a faluban, pedig a tűz óta ezek szerint már tizenegy év eltelt. Érthető, hogy az itteniek nagyon vigyáznak a gyerekeikre – jegyezte meg a csokoládégyáros.

Clara azt nem mondta el, hogy az ő szüleinek más oka is van arra, hogy féltsek a gyerekeiket. Két fiukat már elveszítették. A negyedik gyermekük, Alexander a születése után kilenc nappal meghalt 1876 nyarán. Clara két évvel fiatalabb öccsének, Antonnak pedig volt egy ikertestvére, Franz, akit másfél éves korában holtan találtak a kiságyában. Clara az egyébként erős és határozott édesanyját még mindig sokszor látta emiatt nagyon szomorúnak.

Hugo Gerstmann lehajolt a kis Sofie-hoz, és elébe tartott egy darabka csokoládét.

– Megígéred, hogy soha többé nem rémítéd meg így édesanyádat? Mostantól mindig megmondod neki, hová mész, és viharban a házak védelmében maradsz? – kérdezte.

A kezében tartott csábító finomságra vetett sóvár pillantással a kislány buzgón bólintott. A férfi odaadta neki a darabka édességet, ő pedig azonnal bekapta.

– Mit kell mondani? – emlékeztette az édesanyja.

– Köszönöm szépen – mondta a kicsi mosolyogva, és közben elővillantak a csokoládétól maszatos fogacskái.

– Ez igazán kedves öntől, uram – fordult Veith asszony a gyároshoz, aztán aggódalmas tekintettel az asztalon fekvő újságra mutatott. – Írnek valamit arról, hogy van most a császár?

Gerstmann bólintott.

– Úgy tűnik, stabil az állapota.

Ezt Clara megkönnyebbüléssel hallotta, mert ő is aggódott a gyengélkedő uralkodóért, mint a birodalomban alighanem mindenki. A nagybátyja, Franz részt vett a Franciaország elleni háborúban, és amikor annyi az ellenség a világban, Németországnak erős vezetőre van szüksége. Frigyes császár

apja, I. Vilmos császár március kilencedikén, közel kilencvenegy évesen, kilehelte a lelkét Berlinben. Csakhogy most utódja is súlyos beteg. Clara bácsikája, Franz szerint gégerákban szenved, és állítólag már nem képes beszélni.

– Hogy mennyire kell az újságíróknak felsőbb utasításra megszépíteniük Frigyes állapotát, azt persze nem tudhatjuk. Lehet, hogy hamarosan őt is elveszítjük – jegyezte meg Gerstmann. Szomorú pillantást vetett az arany zsebórájára, aztán kinézett az ablakon. – Azt hiszem, mindjárt eláll az eső. Engem várnak Blaubeurenben, úgyhogy indulnom kell. Sajnálom, hogy nem folytathatjuk a beszélgetést, tisztelt Veith asszony, nagyon élvezetes volt.

– Nekem is örömömről szolgált – felelte a hesseni hölgy mosolyogva.

A tomerdingeni anyák soha nem ilyen kedvesek idegen férfakkal, gondolta Clara, amikor a gyáros hozzá fordult.

– Clara kisasszony, szólna az édesanyjának, hogy fizetek?

– A mama éppen tortát süt a bátyámnak, de nekem is szabad kasszíroznom, és megírhatom a számlát – felelte Clara, és benyúlt a fehér köténye zsebébe, hogy elővegye a nagy pénztárcát, amelyet a mamája korábban odaadott neki.

Gerstmann elképedten nézett a tízéves kislányra.

– Hát jó. Volt egy pohár almaborom és egy hagymás rostélyos speclivel. Ó, igen, és persze a sör.

Clara szinte azonnal megnevezte a fizetendő összeget.

– Nagyon jól számol fejben – állapította meg a csokoládégyáros.

– A tanárunk is mindig ezt mondja. A fiúk ezért egy kicsit irigyek is rám – vallotta be Clara pironkodva.

– Akkor majd magának kell egyszer átvennie a szülei vendéglőjét – mondta Gerstmann.

– Én inkább csokoládét árulnék, mint ön – vallotta be Clara szégyenlősen mosolyogva.

A lipcsei férfi bőkezű borraivalót adott neki.

– Talán ez lesz az első összeg ahhoz, hogy egyszer majd saját édességboltja legyen. Sosem lehet tudni.

Clarának természetesen a többletet is oda kell majd adnia az édesanyjának, de a gondolat, hogy saját boltja legyen, nagyon is tetszett neki. A szépen csomagolt csokoládékra, bonbonokra és pralinékre gondolt, amelyeket Gerstmann úr korábban megmutatott neki a táskájában, és elképzelte, hogyan helyezné el őket mutatósan egyszer majd a saját üzletében, és adná el a világ minden tájáról érkező vásárlóknak.

– Én is benne akarok lenni az üzletben – jelentkezett szó-lásra a kis Sofie Veith. – Előkóstolóként.

A két felnőtt nagyot nevetett, és Clarának is el kellett mosolyodnia. A saját csokoládébolt ötletét azonban később sem tudta kiverni a fejéből.